

Kiadja: A FÖLDMIVELÉSÜGYI M. KIR. MINISZTERIUM
AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELENIK minden hó 1-én és 15-én.

Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nemtagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K, fél évre 3 K

Szerkeszti: RÉPÁSSY MIKLÓS.

Szerkesztőség: Budapest, V., Ügynök-utca 19. szám., IV. emelet.
A lapra vonatkozó mindennemű közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Hirdetéseket a lap számára a „Pátria” r.-t. Budapest, Üllői-út 25. vesz fel.

TARTALOM: **I. Ferencz József †.** — Halászati társulatok feladatai. *Répassy Miklós.* — Friss halak bevitele Németországba. — Poroszország új halászati törvénye. (Folyt.) *Landgraf János.* — Czélszerű haltartó. *T.* — A magyar halászat szakirodalma. (Vége az I. résznek.) *Vutskits György dr.* — Irodalom. Könyvismertetés. — Társulatok. Egyesületek. — Vegyesek. — Tárca: Rapport pisztrángos ebéd után. *Faltay László.* — Hirdetések.

I. Ferencz József †.

Magyarország gyászba borult!

Ő császári és apostoli királyi Felsége Első Ferencz József 1916. évi november 21-én, este 9 órakor a schönbrunni kastélyban, az Úrban csendesen elszenderült.

Mélységes bánattal állunk mi is nagy királyunk sírja felett.

A pátriárkák korát érte meg. Neve, alakja fogalomná vált már életében. Népeinek legöregebbjei is, igazi gyermekeivé lettek. Ő pedig mindnyájunknak atyai uralkodója volt, a kinek gondja, figyelme országában mindenkire és mindenre kiterjedt.

Sokszor adta jelét a mi munkánk iránti érdeklődésének, a mi tevékenységi körünkben való bámulatos tájékozottságának is.

Nagygyá nem a hatalmas uralkodó méltóságai, hanem rendkívüli emberi erényei tették.

Mint a kötelességteljesítés eszményi mintaképe fog mindenkor nemcsak saját népei, de az egész igaz emberiség előtt is állani.

Áldjuk emlékét!

Halászlati társulatok feladatai.

A természetes vizek halászatának művelésénél ma már mindenhol kétségen felül áll a társulati szervezkedés szükségessége és czélszerűsége. Nagyobb, halászlati egytermészetű vízszakaszok egységes kezelése elismer- ten a legfőbb eszköz az eredményes hasznosításra.

A magyar halászlati törvény úttörő volt e téren. Igen sok európai államnak csak most újralkotott törvényei hangsúlyozzák nyomatékosabban a társulatokra vonatkozó intézkedéseket; nálunk a több, mint 25 év előtt életbe lépett törvény mondotta ki, félre nem érthető, határozott módon olykép a jogtulajdonosok társulásának kötelezettségét, hogy az elől kitérni senkinek sem lehetett.

Nem lesz már most érdektelen egy pillantást vetni arra az eredményre, a melyet a törvény eme rendelkezésével a lefolyt negyedszázad alatt el lehetett érni.

Az idevonatkozó statisztika adatai szerint az országban ezidőszert 103 vízszakaszon történt meg a jogtulajdonosoknak társulatokba való szervezése. E vízszakaszok körülbelül magukba foglalják hazánk összes jelentősebb halasvizeit. Csak egyes hegyvidéki vízcsoportok s néhány határmenti folyón van még a rendezéssel dolog, a hol a helyzeti viszonyokból folyó nehézségek számosabbak s nagyobbak.

E vízszakaszok közül 16 hatóságilag van bérbe adva; a mi azt jelenti, hogy ott a jogtulajdonosok törvényszerű kötelességeiknek a halászlati művelése körül eleget tenni nem akartak, vagy nem tudtak s azért, a törvény értelmében, vízterületük *egységes* értékesítéséről a hatóság gondoskodott.

Úgy a hatóságilag bérbeadott vízszakaszon, mint azokon, a melyeken a társulatok autonóm jogköre érintetlen, a halászlati gyakorlása miniszterileg jóváhagyott *üzemterv* szerint történik.

A miniszteri felügyeleti jogból kifolyólag lehetővé vált bizonyos egyöntetűséget is belevinni ezekbe az

üzemtervekbe. Az okszerű üzemnek különösen három legfőbb feltételét szabályozzák: a szükséges kíméletet biztosító, gyakorlatilag ellenőrizhető tilalmakat állapítják meg, meghatározzák a legrövidebb bérleti időszakokat, végül pedig a külön értékesíthető egységeket.

A két utóbbi tekintetben a főczél az, hogy a társulati vízterület idővel egyenlő lejáratú bérletekben nagyobb terjedelmű szakaszokban, vagy a vízterület egészében *egységesen* legyen hasznosítható

Ez utóbbi czélt már 50 társulat tudta elérni s remélhetőleg nem sok idő múlva valamennyi eljut idáig.

Ezzel azonban a társulatok működése, hogy úgy fejezzük ki, csak adminisztratív feladatának tesz eleget.

Igaz, hogy ez a munka is teljes méltánylást érdemel. Hisz ennek a révén rendezteltek a, bizony igen sok helyütt teljesen zavaros jogviszonyok. Az érdekeltségi kimutatások pontos összeállításánál azonban végre jogos gazdát kapott minden legkisebb vízterület.

Növelte a rend a vízszakaszok értékét is. Ez az érték-növekedés különösen az egységes egyenlő lejáratú bérbeadásoknál nyilvánult meg, a mikor nyílt versenyben kell a pályázóknak a víz kizárólagos birtokáért egymással síkra szállaniok.

Bármennyire is elismerésre méltók azonban ezek az eredmények, mégis igen nagy hiba volna, ha a halászlati társulatok az egységes értékesítés megvalósítása esetén már aztán csak ölbetet kézzel várnák a bérletek lejártát s a bérösszegek bevételezésénél egyébre nem gondolnának.

Pedig igen sok jel mutat arra, hogy nagy a hajlandóság az ilyen kényelmes álláspontra.

Igaz, hogy történik itt-ott egyéb is. Igy pl. gondoskodnak sok helyütt a halasvíz halászlati hathatós ellenőrzéséről is. De ez is inkább csak adminisztratív jellegű intézkedés.

Ami aztán érdembe vágó dolog: a társulati vízszakasz reális értékének emelése, vagyis a halállomány s a ki-

Rapport pisztrángos ebéd után.

A „Halászlati“ eredeti tárczája.

Irta: Faltay László.

Mostan történt, ott délen, abban az átkozott görbe országban, a mi annyi jó katonának sírja fölé borított egy-egy nehéz szikla fejfát, hirdetve a magyar fiúk vitézségét a Drina, Vardar meg az Ibar mentén, csak úgy, mint a csalfa Izonso partján vagy a szőke Stripa mocsarai között...

A végrehajtott bekerítő felvonulásunk egyik rendelkezése kétheti állóharcot szózott a gyorsan előreharadó csapatrészeinkre és a mámoros rohanás helyett vagy tizennégy nap „sziklán csücsülés“-re volt erős kilátásunk, a hogy a sziklák és iszapos szakadékok közötti lövészárkainkban való lebzselést a bakáink elkeresztelték.

Szörnyű módon untuk a dolgot. Nyakig ültünk a finom iszapban. És a mi a fő, a menázi mindig későn érkezett meg az „alföldi virágszálak“ bádóg csajkájába. Erről ugyan nem a mi derék trénnünk tehetett, hanem a betyár „csues“ had, a melyik nem sajnálta állandóan a mi pompás „Kochkiste“-inkben érkező, még pompásabb gulyásunkat szét-„lövöldözni“.

Persze, ha aztán mi mannlichervégre kaptunk egyet az ebédrontókból, annak is elment az étvágya örökre! A mi nem is csoda, ha valakinek néhány kis, nyolczmilliméteres lyuk van a fejetáján.

Az őrhelyeink egyik legelőretolttabb részén, közvetlen

a zúgó Gruza fölött egy kis barlangból átalakított pompás kilövőhelyen volt őrségen a szakaszom. Oda a felváltás rendszerint csak huszonnégy óra elteltével érkezett meg, no meg az étel, a drága „meleg“! Ennek elfogyasztása után majdnem három órai hegymászás árán értünk csak le a pihenőre, hogy aztán mint „tartalék“ pokróczainkba burkolódzva aludjunk ki a fenti „koplaló-tanya“ fáradalmait.

Nagyon nem szerettük azt a magasban lévő „forposztot“. A „zugskommandánsok“ ki nem fogytak egymás dícséretében, ha oda kellett kimenni, bizonyítva, hogy „te ott nagyszerűen tájékozod magad!“, „te ott feltalárod magad!“, „te jobban állod a hideget!...“ Pedig máskép nagyon jó hely volt a zergéknek és sziklasasoknak ez az őrtanyája.

A teljesen veszélytelen fedezékbe hiába csapódott be a golyó, nem tett az kárt senkiben, ha pedig talán közelebb merészkedett volna a szétugrasztott ellenséges csapat valamely kódorgó bandája, a géppuskánk pergő golyózápóra egyszerűen lesöpörte volna a tolakodókat az alattunk zúgó folyóba.

Az őrnagyunk, miután maga is megtekintette az állásokat, kijelentette, hogy: „A ki itt meg tud sérülni, az egyszerűen szerencsétlen csillagzat alatt született és megérdemli, hogy kikössék.“ A „zugskommandások pedig, a kik itt sem tudnak vigyázni a fiúk testi épségére, hát egyszerűen“... és itt az öreg őrnagyunk óriási füstfelhőbe burkolódzva szítt vagy kettőt a kurta

használható haltermés növelése, arra nézve bizony vajmi kevés történik, vagy nem úgy, a mint az okszerű volna.

A legtöbb esetben az államtól kapott tenyészanyag kibocsátásában s, nagy néha, az árvizek alkalmával a kiöntésekben rekedt halivadéknak megmentésében merül ki a társulatok idevonatkozó tevékenysége.

Már pedig a halasvíz reális értékének emelését kell a társulatok fő feladatának tekintenünk, mert az adja meg a biztos alapot a jövőre nézve az állandó értékben maradásra s éppen ezért általános közgazdasági érdekekkel bír, mert a nemzeti vagyoni értékének növekedését is jelenti. A bérösszegek növekedése természetesen nem mindig jelenti ezt a reális értéknövekedést s igen gyakran kellemetlen csalódásokat okoz, ha mesterséges külső okok miatt esetleg felszökik, aztán ez okok megszűntével ismét lecsökken.

A halasvíz reális értékének emelése tisztára *gazdasági szakkérdés*.

Ebből aztán önként következik, hogy azoknak, a kiknek birtokában halasvíz van, igyekezniük kell az annak kezeléséhez, műveléséhez való tudást megszerezniük, ha birtokukból hasznot akarnak látni.

Sajnos, ennek az elemi igazságnak a beismerésétől még nagyon távol állunk. Pedig azt mindenki szó nélkül elismeri, hogy legyen az akármilyen, a mint az ember birtokába vesz, vagy a minnek birtokába jut, ha nem igyekszik az illető tárgy, vagy dolog természetével megismerkedni, azt eme természetének megfelelően gondozni s ápolni — szóval, ha nem ért hozzá —, a tulajdona csakhamar elpusztul, tönkremegy.

A halasvizekre nézve persze a legtöbb ember nem gondolkozik így. A gondozásról, művelésről egyáltalán fogalma nincs s teljesen elegendőnek tartja, ha bérlőt tud fogni, a ki rendszeren fizeti a kikötött összeget s őt is ellátja névnapon s más alkalmi hallal!

Az egyeseknek eme nemtörődomségén azonban a halászati társulatoknak, ha hivatásuknak meg akarnak

felelni, felül kell emelkedniök. A gondozásukra bízott vízszakasznál nemcsak arra kell törekedniök, hogy ügyes szervezkedés révén a bérlőtől nagyobb bérösszeget tudjanak kiereszokolni, hanem arra is, hogy a vizet természetének megfelelően művelve s gondozva, annak valódi értékét haltermés fokozásával növeljék.

Az alábbiakban az ez irányú munkára vonatkozólag kíséreljük meg az iránytadó elveknek tisztázását.

Mint mindenféle ösfooglalkozásszerű gazdasági termelésnél, itt is két dologgal kell legegyszerűbben is tisztába jönnünk.

Ismernünk kell mindenképp előt azokat a *természetadta feltételeket*, a melyektől a gondozásunkra bízott haltermés függ. Tudnunk kell aztán azt, hogy *mennyi ez a haltermés*, illetőleg hogy mennyi az, a mi abból tényleg a javunkra értékesül.

Ezeket megállapítva, következik aztán az az aktív munka, a mely részben az adott feltételek kedvezőbbé tételével a *termés mennyiségét növeli*, részben a *terméshez való jobb hozzájárás* s az értékesítés kedvezőbbé tétele révén, a vízterület jövedelmét a lehető legmagasabb fokra növeli:

Eme munkák során tehát mindenképp előt az illető vízszakasz teljes *természetrajzi* s *halrajzi* ismeretére van szükségünk.

Ismerni kell a víz földrajzi fekvését, medrének, partjának geológiai alakulását, a víz minőségét, állat- s növényvilágát, de különösen a vízben előforduló élő *mindenfajta halat*, akár bír gazdasági jelentőséggel, akár nem.

Természetes, hogy az idevonatkozó adatok egybegyűjtése egy bizonyos határozott vidékre vonatkozólag nem kis munkát igényel s hozzáértés is kell a dologhoz. De hát, ha a társulat tagjai maguk nem képesek rá, bizonyára akad minden vidéken valami tudományra intézet, iskola, a melynek emberei szívesen vállalkoznak ilyen közérdekű feladatra, ha a birtokos-

pipájából... „megérdemlik, hogy újra hátul gombolják őket, mint boldog gyermekkorukban!”

Nem tudom, hogy ez a szörnyű fenyegetés volt-e az oka, de való, hogy a szakaszparancsnokok a legéberebb óvatossággal vigyáztak a fiúk testi épségére és bár minden nap megvolt a szokásos „puskafeleselés”, a telefonjelentés mégis állandóan azzal végződött, hogy X. szakaszparancsnok jelenti, miszerint az ellenséges patrol 30—40 halott hátrahagyásával visszavonult, nekünk veszteségünk nincs. (Hát, hogyis lett volna!) Ha véletlenül megtörtént, hogy valakit az arcán vagy kezefején megvágott a sziklán elpattanó golyó szilánkjára, szépen beragasztotta, bejódinturázta a karmolást, aztán még azt is letagadta, hogy kapta.

Jó pár napja szoktattuk magunkat már ehhez a furcsa szolgálathoz, a midőn egyszer az én szakaszomra került megint a sor. „Éppen rosszul kezdődik a nap!” — ezzel köszöntött az őrmesterem és jelenti, hogy a trén tovább megy lent a völgyben és csak a másik vonat hozza meg újra a tábori konyhát. „Sebaj! gyerünk!”

A sötét esti alkony hamar átváltott az éjszakába és mi a csúszós sziklaösvényen egymás nyomába lépve, kapaszkodva, csúszva, haladtunk előre a lőállások felé, küzdve a folyton megújuló szélrohamokkal, a melyek belekapaszkodva a köpönyegbe, torniszterbe, letaszítással fenyegették vándorcsoportunkat.

Hosszú volt az út, sehogy sem akart véget érni. A szélről csapott hó millió tuskeszilánkjával véresre

csípte arcunkat. Térdünk, kezünk elvászott a kapaszkodástól, míg végre a víz hangos zúgását hozta felénk a szél. Megérkeztünk!

A felváltott szakasz fáradtan indult le a táborba, mi pedig elfoglaltuk a „lakásokat”.

Itt a sziklafolyosóban, a kiszökellő párkányokon, sziklaerkélyeken csöndes némaság borult fölénk. Mintha egyszerre más vidéken járnánk! A néha-néha föllélegző völgy szellője fenyő- és rozmarinillatot hajt felénk és alattunk alig tíz méternyire a Gruza kristálytisza vize, a mint az éjszaka misztikus világításában villódzva, foszforeszkálóan zuhog, robban szét a sziklaoszlopok, kősziklák lábai alatt.

A gyönyörű hangulatot a tábori telefon berregése zavarja meg. A tőlünk jobbra fekvő völgyben hirtelen felállított védőműből jeleznek.

— Halló! Vigyázzatok! a csuesek mozognak! — a tűzérési megfigyelő jelentette. — Halló! Van harapni valótok? Hát teád van?... No jó! Vigyázzatok...

— Halló! Továbbítani!

— Vigyázat, fiúk!

Egy kis mozgolódás kél a telefonjelentés nyomán, de aztán újra elcsendesül minden. Feszült figyelemmel nézünk le a folyócska felé.

Olyan csöndes minden, hogy szinte bántja az ember érzékeit a nagy hallgatagság! Csak a Gruza egyhangú moraja zúg monotonan, álmosan.

Majdnem elaludtam a „pihenő zugban”, a nagy

társulat némi áldozattól nem riad vissza, a mi nélkül persze az efféle munka sem végezhető. Nagyon jó szolgálatot tehetnek az ügynek az intelligens sporthorgászok is.

De lehetetlen, hogy az ilyen munka az állam részéről is ne részesülne méltó figyelemben. Hiszen gondoljuk csak meg, hogy minő részletes kimerítő képét nyernők így az ország vizeinek életéről!

Meg kell állapítani aztán a vízterület külső alakját is, nevezetesen a hozzátartozó öblözeteket, mellék- s holtágakat, a belétorkolló mellékvizeket és így tovább. Mindezeknél kikutatandó, hogy halászatiilag minő vonatkozásban vannak a főmederrel? Nevezetesen, hogy hol vannak az *ívóhelyek*, merre a jó fogó, tanyavető részek? Ezzel kapcsolatban megfigyelendő a halak járása is, időszakonként való tartózkodási helye stb.

Mindezek az adatok egybefoglalandók s részben felüntetendők a társulati üzemterv mellékletéül szolgáló *gazdasági térképén*.

Ugyancsak össze kell gyűjteni minden arra vonatkozó adatot is, hogy mi akadályozhatja a halállomány növekedését. Ebbe a sorozatba tartoznak bizonyos értelemben a különböző víziművek (gátak, sarkantyúk, partburkolások, párhuzamos művek stb.). Aztán meg a vízszennyezéssel járó iparvállalatok.

(Folyt. köv.)

Friss halak bevitele Németországba.

Többször ismertettük már azokat a rendelkezéseket, a melyeket Németországban a halértékesítés és halkereskedelem ügyében életbeléptettek. Most legújabbban e rendeletek száma egygyel ismét szaporodott, vonatkozik pedig az a friss halak bevételére. A birodalmi törvénylap 256. száma (Reichs-Gesetzblatt Nr. 256.) közli f. évi november 13-iki kelettel.

E rendelet 1. §-a szerint az, a ki külföldről friss

figyelésben. De egyszerre kavicsgurulás hangja ütözködik a füleimhez, a mi ott kelt útra valahol a fenyők és páfránycserjék között, alattunk a Gruza medrénél. Egyszerre talpon voltam. Mi lehet az?

Innen felülről alig lehetett látni valamit a lent történőkből, a Gruza gomolygó párázata kísérteties felhőt borított a meder fölé és a sziklahasadék szürkén fénylett elő a homályból. Oda most le kell menni, ott van valaki vagy valami, annak pedig nem szabad ott lennie, akármiféle istenteremtése legyen is!

— Őrmester! Lemegyünk! — hozzon még magával négy embert.

Könnyebb volt elhatározni a lemenetelt, mint lesétálni a szikladarabokon a völgybe, különösen most, a midőn már szürkelilás ezüstös világosság kezdett elterjedni a völgy felett.

A csípős, késő őszi reggel a Gruza párás levegőjével megnedvesítette a csukaszürke ruhát, sikossá tevő a sziklapárkányt.

Halk galyrecsegés, kőgurulás hangja tört elő onnan alulról újra. A kitűnő alpesi bakancsok megvasalt szeges talpa végre a gruzaparti fákig és bokrokig segített. A fiúk a mannlicher lövésre tartva bújtak át a bokrok alatt.

Egy pillanatra megálltunk. Az előbbeni zaj újra felhangzott előttünk, egy kidőlt óriás hegyi fenyőn túl, a mi elzárta előttünk a kilátást, de hűségesen fedezett bennünket is a meglátás elől.

halat (elevenet vagy nem elevenet, fagyasztottat vagy sózottat) visz be, köteles annak a belföldre való belépése előtt a központi beszerzési társaságnak (Zentral-Einkaufsgesellschaft m. b. H. in Berlin) a határállomáson, vagy a bejárat kikötőben tartózkodó megbízottját a küszöbön álló bevételről értesíteni, közölvén vele az áru fajtáját, mennyiségét, a csomagolás módját és a fizetett vételár nagyságát. Ha az állomáson vagy a kikötőben ilyen meghatalmazott nincs, akkor a jelentés a központi beszerzési társasághoz, Berlinbe teendő.

Bevivő az, a ki az áru felett, annak a belföldre való bejutása után, saját vagy idegen számlára rendelkezik.

A bevitt áru csak a központi beszerzési társaság útján hozható forgalomba (3. §). Kívánatra az áru a központ által meghatározott helyre szállítandó.

A ki az 1. §-ban megjelölt árukat a birodalom területére bevisz, tartozik az árut annak átvételéig a rendes kereskedői gondossággal kezelni s a kereskedelmi szokásoknak megfelelő módon biztosítani. A központi beszerzési társaság a jelentés beérkezése után haladéktalanul nyilatkozik, hogy az áru felett rendelkezni fog-e s miképp. Az áru felett azonban rendelkezhet akkor is, ha a bevivő a jelentést el is mulasztja.

Az áruért fizetendő árat a kijelölt helyen való leadás után állapítja meg. A központi beszerzési társaság által megadott átvételi ár végleges érvényű.

A jelen rendelet alkalmazása tekintetében előáll vitás kérdéseket, az ármegeállítást kivételével, a rendeltetési hely magasabb közigazgatási hatósága dönti el.

Az országos központi hatóságok elrendelhetik, hogy a bevétel csak bizonyos határállomásokon vagy kikötőkön át történhet.

Az 1. §-ban megnevezett áruk átvitele a Németbirodalom határain túl tilos.

A rendelet áthágói egy évig terjedhető fogsággal és 1000 márkáig terjedhető pénzbüntetéssel sújthatók.

Erős csobbanással loccsant a víz; aztán súlyos dorognak csattanása, majd halk vitatkozás zaja szűrődött felénk...

— Vigyázat fiúk! — Itt vannak a „csuesek!“ Csak nyugodtan! Sóky! maga nézzen egy kicsit előre.

Sóky, a káplár, előre furakodott a bozót között; — csakhamar vissza is bújt. Csak úgy sugárzott a képe az örömtől: „Hadnagy úr! a csues komák halásznak. Isten úgyse! egy egész rakás gyönyörű hal van már náluk, öten vannak a bitangok“. Kettő nagyon figyel, jó „Mauser“-puska van náluk, de a három lerakta a partra a fegyvert és dolgoznak, csuda jó hal ám az, a mit fognak: pisztráng!...

— Mi? pisztráng?! — De mán azt meglátjuk!

— A puskásokat le kell löni! A kikenél nincs fegyver azokat elcsípjük, előre! lassan!

A három halászó vagy harmincz lépésre volt a két puskástól, bent a vízben alig bírtak megállani a rohanó árban. Lassan előre haladva a folyással szemben, előre hajtott nyakkal kémlelték a vizet. Jobbkezükből kis farkashálót tartottak. Az egyikben egy nagy sárgaréz srappelfej volt a nehezék, a másik kettőben kő. Csöndesen a vízbe merítették a hálót, aztán nagy köveket dobáltak az öblöcskébe, a melyet két szép nagy gránitoszlop fogott közre. Egyidőben rántották föl a hálókat és egyszerre két pisztráng ugrált, vergődött előttük.

Az árút pedig — tekintet nélkül arra, hogy az a bevívó tulajdona-e vagy sem — elkobozhatják.

A rendelet f. évi november 20-án lépett életbe.

* * *

E rendelet, tekintettel a Németországgal való elég élénk kereskedelmi összeköttetéseinkre, mindenesetre különös figyelmet érdemelhetne hazai halkereskedőink részéről is; bár most piaczi anyagálgha kerülhetett ki Németországba. Azonban, a mint a Deutsche Fischerei-Zeitung (1916. Nr. 47.) jelenti, a rendelkezés alól ki vannak véve azok a halak, a melyek tőlünk kerülhetnének Németországba, nevezetesen: ponty, czompó, csuka, keszegfélék stb., ha *elevenen* szállítatnak. Ezeket a halakat kizárólag a „Flussfischhandlungsgesellschaft m. b. H., Berlin“ viheti be Németországba és árusíthatja ott a már megállapított szabályok szerint. Feltűnő, hogy népesítésre való halivadékról e rendelkezésekben nincs külön szó.

Poroszország új halászati törvénye.

Írta: Landgraf János. (Folytatás.)

A szövetségi és a tagok jogviszonyát az alapszabályok szabályozzák, a miért annak kellékei felől részletesen rendelkezik a törvény. De részben közvetlenül is szabályozza a legfőbb elveknek dekretálásával. Ezek közül a következőket idézzük.

A szövetségi állami felügyelet alatt áll, a mennyiben azok létesítményeinek kivételét, fenntartását, valamint ügykezelésük szabályszerűségét a székhelyre nézve illetékes járási bizottság, városokban a helyi rendőrhatalóság főnöke, utolsó fokon pedig a kormányzósági elnök ellenőrzi. Ezen hatóságok, rendelkezéseiket közvetlenül is végrehajthatják. Így, ha a szövetségi nem gondoskodik, avagy megtagadja költségvetésében ama tételek felvételét, a melyek törvényes hivatásának teljesítése

Itt volt az idő a cselekvésre. Egy kis zajt ütöttünk véletlenül és a két puskás csues lövésre kapta a fegyvert... és szólt is az rögtön. Talán jobb is volt így... a fiúk nem szerettek soha lesből löni...

A mannlicherekből jövő válasz elnémította a két szerbet, a másik három pedig szaladt a fegyverei felé.

Nem engedhettük őket odáig; egyik elesett, a másik kettő láblövéllel ült le a partra, aztán lefogták őket.

— Tizenkét nagy pirossárga hasú pisztráng a halászsákmány, meg a két „csues“ — jelentette Sóky káplár, miután összeszedték a fegyvereket. De baj volt. Sóky karja erősen vérzett, pedig hát az őrnagy úr — nos igen! nála jelentenem kellett.

Késő este értünk a táborba. Másnap a szakács két pompás sült pisztrángot szervírozott, tiszta fehér papíroson az őrnagy úrnak. Pompás étvágygyal fogyasztotta el. Most már összeállhatott a rapport...

Az öregünk szigorúan nézett rajtunk végig. Aztán az asztalt „markírozó“ ládára esett a tekintete, a hol már csak az elfogyasztott pisztrángok gerincze fehérlett. Kissé reszkettünk. De az őrnagy arcán visszafojtott mosoly rángatózott...

— Ha én nekem, még egyszer pisztrángot adtok ebédre... Abtrenten!

végezt akár törvény, akár alapszabályok, avagy pedig a hatóság megállapítása folytán szükségesek, a felügyeletet teljesítő hatóság, indokolás mellett, ezt egyszerűen elrendelheti, gondoskodván a megfelelő fődőzet kirovásáról is.

A szövetségi jogában áll a tagok tulajdonát képező vizekben és ezek partjain a szövetségi célja érdekében szükséges létesítményeket felállítani és fenntartani. Ha az illetőkre ebből kár származna, azért a szövetségi kártérítéssel tartozik.

Megalakult szövetségi új tagok, a régiek hozzájárulásával, beléphetnek, esetleg onnan kiléphetnek. Eme változáshoz azonban a felügyeleti hatóság jóváhagyása is kikérendő. Kilépés esetén a hatóság a hitelezők érdekeire is tekintettel lenni tartozik.

Viszont a szövetségi nem tagadhatja meg olyan halászati jogosultnak a szövetségi-be való belépését, a kinek halaszvize a szövetségi-vel kapcsolatos, feltéve még, hogy abból a szövetségi-re hátrány nem hárul. Ezzel szemben a belépőtől követelheti az eddigi létesítmények költségeihez való megfelelő hozzájárulást és a belépéssel járó netáni költségek megtérítését.

A szövetségi kötelezettségeiért a szövetségi vagyonszavatol. Ha pedig ez elégtelennek mutatkozik, a hiány kivétel alapján fődőzendő.

A haszonban vagy a terhekben való részesedés a halászati jogok értéke szerint illeti, illetőleg terheli a tagokat. Szavazati jogaikat ellenben a teherviselés arányában gyakorolják, kivéve, ha a megjelentek egyhangú határozattal más kulcsban állapodnak meg.

A szövetségi elnöke, hivatalos ügyekben tett rendelkezéseinek végrehajtásánál, az egyes tagokkal szemben kényszerrel is alkalmazhat. Nevezetesen, ha oly cselekményről van szó, a melyet más is elvégezhet, az illető taggal szemben kiróhatja és behajthatja a munkával járó és előzetesen megállapítandó költséget. Ha pedig az illető erre képtelen és más úton sem hajlandó a rendelkezésnek eleget tenni, az elnök vele szemben 30 márkáig terjedő pénzbüntetést alkalmazhat. A pénzbüntetés a szövetségi pénztárát illeti. Ilyen eszközökkel azonban csak akkor élhet az elnök, ha a kötelezett erre előzőleg írásban figyelmeztetve is volt. A sujtott fél az ellen jogorvoslással élhet.

A szövetségi öket illető illetményhátralékokat, bírságpénzeket és ezekkel kapcsolatos költségeket, közigazgatási úton behajthatják. Hasonló eljárást bérlők ellen is alkalmazhatnak bérhátralékok behajtására. A végrehajtó hatóságot a felügyeleti hatóság jelöli ki.

A felügyeleti hatóságnak jogában áll a szövetségi előljárói közül azokat, a kik kirívóbb kötelességmulasztásban vétkesek, állásuktól elmozdítani. A hatóság ilyen végzése ellen a közigazgatási bírósághoz lehet felebbezni, ámde az elmozdított addig nem működhet, a míg a nevezett bíróság nem határozott.

Külön kiemelendők a törvénynek ama rendelkezései, melyek a szövetségi alakulásakor tényleg hatályban álló bérletek és az ebből eredő bonyodalmak kérdését oldják meg elég egyszerűen és méltányosan.

Elvként állítja fel mindenekelőtt azt, hogy a mennyiben valamely védelmi szövetségi alakulásakor a halászati jog ezen a vízterületen bérbe van adva, a bérlő nem követelhet kártérítést olyan rendelkezésekért, a melyeket a szövetségi törvényes feladatának teljesítése érdekében tett. Ámde a bérlőnek jogában áll egy éven belől, három hónapi felmondással, a bérlettől vissza lépni.

Hasonló esetben, gazdasági szövetségi-nél, a halászati jog korlátozásáért a bérlő ama haszonra tarthat igényt,

mely az alapszabályok értelmében a bérbeadót illeti, minek ellenében természetesen az utóbbit terhelő szövetkezeti költségeket is vállalni tartozik. Viszont a bérletlől bármikor, felmondás nélkül visszaléphet.

Ha a bérleti szerződés a jelen törvény életbelépése előtt kötött és a bérlő időhöz kötötten mond fel, a hátralevő bérleti időre, az elmaradt haszonért a szövetkezettől kártérítést igényelhet. Nem követelhet azonban a bérbeadótól — kivéve, ha erre a szerződés nyújt alapot.

Halászati szövetkezetek alakulására igen jelentősek a törvénynek a belépési kényszerre vonatkozó rendelkezései (65—68. §§). Úgy védelmi, mint gazdasági szövetkezeteket az érdekelt halászati jogosítottak akarata ellenére is lehet alakítani, vagyis nemcsak a többségnek a kisebbség akaratával szemben, hanem valamennyi érdekelt akarata ellenére is. Gazdasági szövetkezeteknél, ha a többség az alakulás mellett dönt, a kisebbség tartozik csatlakozni, ha a tömörülés kedvező a halállomány szaporítására és fenntartására s ha az nagyobb gazdasági hasznot ígér, mint az egyesek különálló üzeme, avagy pedig, ha a szövetkezet az ellenzők nélkül célszerűen meg nem alakulhatna. És végül a többség akarata ellenére is, tehát mint *kényszerszövetkezet* megalkatható az esetre, ha az egyesek által alkalmazható üzem, a víz okszerű gazdasági kihasználásának követelményeivel össze nem fér.

Szövetkezeteknek, csakis a halászati jogok tulajdonosai lehetnek tagjai, a bérlők nem. Mindazáltal, mint fentebb láttuk, a törvény gondoskodik a bérlők érdekeiről. Sőt elrendeli azt is, hogy ők az alakuló ülésre is meghívandók és az alakulást illetőleg meghallgatandók.

A szövetkezetek alakításánál követendő eljárás ugyanolyan nyomon halad, mint a vízjogi törvénynek a víziszövetkezet alakítására vonatkozó rendelkezései. Az eljárás hivatalból, vagy a felek kérelmére indítandó meg s a kormányzósági főnök vezeti, egy e végből kirendelendő biztos segítségével.

Ha a szövetkezet alakulása a többség akaratával mehet végbe, vagyis ha gazdasági szövetkezetről van szó és a 66. § 1. bek. említett eset forog fenn, akkor a tagok számszerinti többséggel döntenek, nem pedig halászatuk értéke alapján. Amde a szövetkezet megalakulása akkor is elhatározottnak tekintendő, ha az igennel nyilatkozóak számszerint ugyan kisebbségben vannak, de jogaik értékét tekintve, a többséget képviselik. Ezen rendelkezése által a törvény a gazdasági szövetkezetek alakítását felette megkönnyíti. A nagyobb értéket képviselő halászati jogok tulajdonosait, köztük a kincstárt is, a kisebb birtokosok könnyen kényszeríthetik a szövetkezésre annál fogva, hogy elsősorban a fejszám dönt. Viszont azonban fordítva is történhet a dolog, azaz a számszerint kisebbségben levő, de értékesebb halászati jogok tulajdonosainak a döntése is szolgálhat olyan alapul, a melyik folytán, a fejszerinti többség akarata ellenére csatlakozni kénytelen. Ilyen esetekben a kormányzósági elnök feladata lesz azt mérlegelni, vajjon a fennforgó gazdasági viszonyok között célszerű-e a szövetkezetet az érdekelték akarata ellenére megalakítani. Ha egyes esetekben aggályai lehetnek afölött, hogy az érdekelték többségének akarata ellen alakult szövetkezetnél nem számíthat kifogástalan gazdálkodásra, a törvény módot nyújt neki arra is (80. § 5. bek.), hogy az alapszabályokat nem hagyja jóvá és ezzel az alakulást megakadályozhatja. Különben a biztos még olyan esetekben is, a mikor a többséggel szemben a törvénykényszer alkalmazni enged, védelmi szövetkezeteknél

(a 65. §) és gazdasági szövetkezeteknél a 67. § értelmében igyekeznek az érdekelték fejszerinti többséget megszerezni. S csak ha ez nem sikerül, akkor alakítja meg a szövetkezetet, amde az érdekelték az alapszabályokra vonatkozólag ilyen esetben csupán meghallgattatnak, de afölött nem határozhatnak, mert ilyen esetben a hatóság, névszerint a kormányzósági elnök, egyszerűen kötelezővé teszi az alapszabályokat.

Eltekintve az itt tárgyalt esetekről, egyébként a szavazás a szövetkezet kebelében mindig a halászati jogosultságok értéke szerint teljesítendő. Egyedül a tagoknak a haszonban és teherben való részesedését, valamint a szavazati jogát érintő kérdésekben alkalmazható más kulcs is, — a mennyiben a megjelent szövetkezeti tagok ahhoz egyhangúlag hozzájárulnak.

Mivel a halászati szövetkezetek alakításánál a halászati jogok főnnállása, vagy azok terjedelmét illetőleg kételemek is támadhatnak, a 74. § értelmében a fél, avagy a biztos kívánságára a járási (városi) bizottság határozattal és véglegesen állapítja meg, hogy ki és mily mértékben veendő az alakuláshoz figyelembe. Amde, ha ezen hatósági határozat végleges is, az nem vonatkozik egyébre, mint az alakulási eljárás folyamatára, úgy hogy legkevésbé sem zárja ki azt, hogy a jogkereső fél a tulajdonát illetőleg bíróságához fordul s ez a jelzett hatóság határozatával ellentétben álló ítéletet hoz. Természetesen a jövőre nézve ez az ítélet lesz irányadó s a szövetkezet köteles a szükséges helyesbítést foganatosítani.

Ama kérdés fölött, hogy valamely szövetkezet alakításánál fennforog-e a kényszerbevonás szüksége, elsőfokon a kerületi bizottság (80. § 1—3. bek.), másodfokon pedig az országos vízihivatal (122. §) határoz. Áll pedig ez a védelmi szövetkezetekre, a 36. § 1. bek.-re, a gazdasági szövetkezetekre pedig a 66. § 2. bek. és esetleg a 67. §-ban vélelmezett esetekben. A kényszerbevonás fontos eseteiben az előadottak szerint tér és alkalom nyílik tehát az érdekeltéknek arra, hogy kifogásaikat előzőleg feltárják.

A szövetkezetek alakításán kívül még egy eszközt nyújt a törvény a szétdarabolt halászati jogok tömörítésére, névszerint a *közös halászati körzetek* intézményét. Ilyenek alakítására akkor nyílik alkalom, ha a halászati területek csekély kiterjedése megakasztja a halállomány fenntartására és szaporítására, valamint a vizek okszerű gazdasági kihasználására irányuló munkásságot. Előzőleg azonban a törvény célja szerint mindenkor mérlegelendő, hogy nem lehet-e ugyanezt gazdasági szövetkezet alakításával célszerűen megoldani. Csak ha a szövetkezet alakítása kivihetetlen, avagy pedig, ha nem lehet kilátás hasonló gazdasági sikerre, akkor alkalmazható a szóban forgó megoldás. Így a szövetkezet eszméje kivihetetlen akkor, ha a törvényt szabta előfeltételek hiányoznak, továbbá, ha nem sikerül a szükséges többséget megszerezni, avagy pedig, ha az érdekelték száma sokkal nagyobb, semhogy az ügyek igazgatását célszerűen lehetne végezni a szövetkezet keretében stb.

Ezen egyesülés a halászati hatóság, vagy pedig valamely érdekelt indítványára alakulhat. Az érdekelték nem szavaznak, mert a törvény szerint részükre csupán „alkalom nyújtandó a nyilatkozásra”.

Az egyesülés befejezetté a kerületi bizottság határozata által lesz, mi ellen az országos vízihivatalnál lehet jogorvoslatat élni. Itt sem hiányzik tehát annak a lehetősége, hogy azok, a kik érdekeiket sértve látják, csak úgy, mint a szövetkezetbe való kényszerbevonás alkal-

mával, a hatóság segítségét vehessék igénybe. Erre annál is inkább szükség lehet, mert a halászati körzetbe való bevonás mélyebben nyúl a tagok jogaiba, mint a szövetségi forma. Az utóbbinál ugyanis a tagok akadálytalanul befolyhatnak a halászat kezelésébe, míg a körzetek ügyvitelét teljesen a községi előljáró végzi az érdekeltek számlájára. Ennek a helyébe ugyan a járási bizottság hozzájárulásával, a halászati előljáró léphet, a kit az érdekeltek többsége választ, ámde a jogosultak sem az egyikkel, sem a másikkal szemben, a halászat kezelésére befolyást nem gyakorolhatnak.

A tiszta jövedelem az érdekelteket halászati joguk értékének aránya szerint illeti. Az idevágó javaslatot, valamint a költségek kivetésére vonatkozó tervezetet is az ügyeket vezető községi, illetve halászati előljáró készíti, a ki ezeket előzőleg közszemlére tartozik kitenni. A netán felmerülő kifogásokra, vagy ellenvetésekre az előljáró írásbeli határozatot hoz, mit közigazgatási úton a járási, városokban a kerületi bizottsághoz lehet fellebbezni.

A közös halászati körzeteken kívül a törvény még *önálló halászati körzeteket* is ismer. Mindenkor a jogosított kérelmére alakítandó abban az esetben, ha jogosultsága egy egész tóra, avagy olyan vízterületre vonatkozik, mely a meder teljes szélességét felölelve legalább 2 km. parthosszal bír. Kivétekléppen, nevezetesen ha halgazdasági érdekek nem ellenzik, a törvény megengedi, hogy önálló halászati körzetek alakulhassanak olyankor is, ha a vízterület parthossza kisebb 2 km.-nél és nem is öleli fel a meder teljes szélességét, avagy az egész tó felületét a végből, hogy a halászati jogok lehetőleg kíméltesse és szakszerűségi szempontból bevált viszonyok mentől kevésbé érintessenek, noha a törvényhozás határozatából az is eléggé kiderül, hogy a rendszeres halgazdaság folytatásához mentől kiterjedtebb körzetek alakítása kívánatos.

Halászati körzetek, halászati szövetségeketbe is bevonhatók és pedig úgy a közös, mint az önálló körzetek. Mint szövetségi tag, a körzet a vízterületére eső jövedelemhányadot kapja, melyet aztán közös körzetnél ez oszt fel érdekeltjei között az idevágó szabványok szerint. Egyéb jelentősége a szövetséget kebelében alig is van.

Ha az önálló körzetben a halászati jog több mint három tulajdonos között oszlik meg, a törvény kötelezi őket, hogy halászatukat bérbeadással értékesítsék. A halászat gyakorlása egyébként a halászati hatóságnak bejelentendő s addig az meg nem kezdhető.

Nevezetes rendelkezése a törvénynek az, hogy a halászat gyakorlásához *halászejegy* és a mennyiben az, ki valamely vízen nem halászati jogosult is, még *halászigazolvány* is szükséges, a melyeket az illető halászás közben magánál hordani tartozik. A halászejegyet a halászati hatóság állítja ki egy-egy naptári év tartamára, bélyeg- és illetékmentesen. Érvénye az egész ország területére kiterjed. Halászejegyre nem szorulnak ama segédek, a kik a halászati jogosítottak, bérlők, vagy halászigazolvánnyal bírókkal együtt halásznak, vagy a kik mesterséges halastavakban esetleg egyetlen birtokos területén belől fekvő tóban halásznak.

Megtagadható pedig az ilyen jegynek a kiállítása olyanoktól, a kik nem tudják hitelt érdemlő módon igazolni, hogy valamely halászerületen a halászat üzésére jogosultak, illetve erre engedélyük van, továbbá az olyanoktól, a kik lopásért, sikkasztásért, orgazdaságért, halászati vagy vadászati kihágásért, valamint felesküdütt halászati örökkel szemben tanúsított ellenállásért jog-

érvényesen büntetve voltak, továbbá külföldi honosoktól és rendőri felügyelet alá helyezettektől.

A halászigazolványt a meghalászkodó vízen halászatra jogosított, vagy a bérlő állíthatja ki. Az utóbbi, segédein, esetleg alkalmazott halászaik kívül másoknak csakis abban az esetben adhat ilyen igazolványt, ha arra a jogosított felhatalmazta. Viszont az a jogosított, a ki erre a bérlőjét felhatalmazta, maga nem jogosult többé halászigazolványok kiállítására. Nem szorul halászigazolványra az, a ki az igazolvány kiállítására jogosultnak a jelenlétében halászik, továbbá a ki olyan vízeken halászik, a melyek halászejegy nélkül meghalászkodhatók. A halászigazolvány névre és egy vagy több, de világosan körülírandó vízterületekre és legfeljebb három év tartamára állítható ki, megjelölve még az alkalmazható fogó- és közlekedő eszközöket is. Nyílt vizekre nézve a kormányzósági elnök a kiadható halászigazolványok számát megszabhatja és a halállomány védelme érdekében azok kiállítását ideiglenesen el is tilthatja esetleg bizonyos halfajtákra, avagy bizonyos fogóeszközök használatára korlátozhatja.

Nyílt vizekben alkalmazott s a vizek partján heverő halászeszközök, járóművek, bárkák stb. megfelelő jelzéssel felismerhetőkké teendők. Annak mikéntjét a rendőrhatalóság szabja meg. (Folyt. köv.)

Czélszerű haltartó.

A természetes állóvizeket legfőképpen a befagyás előtti időszakban, október-novemberben szokás lehalászni. Ha már most a kifogott halon rögtön túl kell adni, ez sem a termelőnek, sem a fogyasztóközönségnek nincs hasznára. Ha az egész haltermést kénytelenek vagyunk egyszerre piacra dobni, el kell készülnie lennünk arra, hogy nem kapjuk meg azért igazi értékét.

Egyes kivételes esetekben az állóvíztulajdonos is juthat abba a szerencsés helyzetbe, hogy magának a halásztelepéhez közel valamely alkalmas vízfolyás kihasználásával raktártelepet létesíthessen. Ugyancsak létesíthetünk ilyen telepet, bár nem lecsapolható, akkor is, ha nem áll ugyan rendelkezésre elég esés, de a kellő áramlás megvan és a befagyás ellen biztosítva vagyunk. A legtöbb esetben azonban állóvizeknél arra szorolunk, hogy a kifogott halakat *haltartókban* raktározzuk. Nem kis feladat azonban ilyen haltartókban a halakat úgy kezelni és megőrizni, hogy ne csak veszteségünk ne legyen, de azok külseje se szenvedjen.

Igen czélszerű szerkezetet (szekrényt) ír le *Würke H.* a „Deutsche Fisch. Correspondenz“ 1916. májusi számában.

Az őszi hideg idő beálltával a halak éppúgy, mint a raktártelepek medenczéiben, a haltartókban is a *fenéken* igyekeznek elhelyezkedni. Érthető tehát, hogy egy bizonyos mennyiségű hal eltevéséhez megfelelő nagy fenékkal bíró tartókra van szükség. Ha több hal van a tartóban, mint a mennyi a fenéken elfér, akkor köztük amiatt, hogy valamennyi folyton a fenékre törekszik, állandó harcz folyik; ez a küzdelem oka a legnagyobb mértékben a bőr- és szemsérülések keletkezésének. Régente 1½ m. mélységű különböző hossz- és keresztmetszetű tartókat használtak. Sőt még most is lehet itt-ott ilyen haltartókat látni. Kétségtelesenül abból az elvből indultak és indulnak ki azok készítői, hogy a halak akkor pihennek a legjobban, ha lehetőleg mélyen a víz alatt vannak. Ez azonban, a mint a már fent jelzett megfigyelés mutatja, nem

áll. A lehalászás idején, október-novemberben, a víz annyira lehült már, hogy a mélyebben fekvő rétegek ezen szempontból szerepet egyáltalán nem játszanak. Ha már most a 1½ m. mélységű szekrény köbtartalmát átszámítjuk 0-60 méter mélységre, akkor megfelelő nagyságú fenéktérület mellett, az évenkénti szükséges bekátrányozás céljából való kivitelre is számítva, a régi típusnál még sokkal könnyebben is kezelhető tartót kapunk.

Az ilyen kipróbált szekrények, melyeknek hossza 4-00 m., szélességük 2-00 m., mélységük pedig 0-60 m., 3 cm.-es faléczekből állíthatók elő. Az oldal- és fenékrészek kellő nagyságú közökkel készülnek, míg a tetőt hézagmentesen állítjuk elő. A tető középső harmada kettős csapóajtószerűleg készül, hogy kinyitáskor az egész tartó könnyen áttekinthető legyen. Ily szekrény-szerű tartókból a lehalászásnál esetleg megsérült halakat könnyűszerrel kiválogathatjuk és így azokat a teljes kárbavesztéstől megóvhatjuk. A fent leírt nagyságú tartóban 15 métermázsza ponty minden gondolkodás nélkül hónapokig eltartható; süllőt azonban legfeljebb 4 métermázsát szabad beletenni. A süllőket még akkor is célszerű ilyen szekrényekben eltartani, ha rendszeres raktározó medenczék állanak rendelkezésünkre, mert tekintettel a süllők érzékenységre, tömeges fogás esetén elkerülhetetlen, hogy egyes halak meg ne sérüljenek. Ha már most ilyen tartókban helyezük el őket, akkor a sérült halakat tetszés szerint, bármikor kivethetjük és elküldhetjük; nagy medenczéknel ez teljesen lehetetlen. Ha netán a tartó kiürítése előtt fagy állna be, a tartót célszerűen a jég alá kell tolni. T.

A magyar halászat szakirodalma.

Írta: **Vutskits György dr.**

(Folytatás.)

1212. *Vutskits György dr.*: Pisztrángsügér (*Micropterus salmoides*) a Balatonban. „Halászat”. XII. évfolyam. 1910/11. 6. sz. p. 48.

1213. — *Bürök János* főztje. (Tárcza.) I. l. XII. évf. 1910/11. 9. sz. p. 66—67.

1214. — Újabb biológiai adatok édesvízi halainkról. I. l. XII. évf. 1910/11. 15. sz. p. 115—116.; 16. sz. p. 123—124.; 17. sz. p. 131—133.

1215. — A tokfélék (*Acipenseridák*) családja. 18. sz. p. 141—142.; 19. sz. p. 148—149.; 20. sz. p. 157—158.; 21. sz. p. 164—165.; 22. sz. p. 171—173.; 23. sz. p. 179—181.

1216. — A naphalnak (*Eupomotis aureus*) hazai vizeinkben való meghonosodásáról. I. l. XIII. évf. 1911/12. p. 236—237.

1217. — Hazai tokfélékről. (*Acipenseridae*.) I. l. XIII. évf. 1911/12. 6. sz. p. 41—43.; 7. sz. p. 49—51.; 8. sz. p. 58—59.; 9. sz. p. 66—69.

1218. — Az amerikai származású naphal meghonosodása a Balatonban. Természettud. Közl. XLIV. köt. 1912. 555. füzet, p. 467.

1219. — Aldunai ichthyológiai tanulmányutam. Földrajzi Közlemények. XI. köt. 1912. VII. füzet.

1220. — A Balaton *Cyprinoidea* halkores. Matematikai és természettud. Értesítő. A m. tud. Akad. III. oszt. folyóirata. XXXI. köt. 2. füz. 1913. p. 204—224.

1221. — A magyar birodalom állatvilága. Halak. A magyar birodalomból eddig ismert állatok rendszeres lajstroma. Magyarország ezeréves fennállásának emlékére kiadta a K. M. Természettudományi Társulat. Budapest.

1913. Fauna regni Hungariae. Animalium Hungariae hucusque cognitorum enumeratio systematica. Pisces.

1222. — Pisztráng és romantika. „Halászat.” 1913. XIV. évf. 7. sz. p. 74—76.

1223. — Két beteg balatoni hal. „Halászat.” XIV. évf. 1913. 1. sz. p. 7—8.

1224. — Elszaporodott a naphal és a pisztrángsügér a Drávában. I. l. XIV. évf. 1913.

1225. — Az Al-Duna halfaunájáról. Állattani Közlemények XIII. évf. 1914. p. 30—45.

1226. — Heringfélék a Dunában és a Fekete-tengerben. „Halászat.” XV. évf. 1914. 12. sz. p. 141; 13. sz. p. 151—153.

1227. — Hazai és meghonosított Salmonidáink. I. l. XVI. évf. 1915. 1. sz. p. 2—4.; 2. sz. p. 17—18.; 3. sz. p. 25—27.; 4. sz. p. 36—38.; 5. sz. p. 46—47.; 6. sz. p. 48—59.; 7. sz. p. 68—69.; 8. sz. p. 80—81.; 9. sz. p. 89—90.; 10. sz. p. 98—100; 11. sz. p. 114—115; 12. sz. p. 122—123.

1228. — Honnan kerülnek az angolnák a Duna magyar és román szakaszába? I. l. XVI. évf. 1915. 18. sz. p. 183—185.

1229. — A balatoni fogassüllő ivari és a kősüllői faji különbségeiről. I. l. XVI. évf. 1915.; 22. sz. p. 229—230.; 23. sz. p. 243—244; 24. sz. p. 252.

1230. — A kősüllői faji bélyegei a fogassüllő ivari kétalakúsága. Állattani Közlemények. XV. kötet. 1915. p. 197—207.

1231. *Zimmer Ferencz*: Halkereskedelemünkről. „Halászat.” XV. évf. 1914. 10. sz. p. 109—112.

1232. — Az édesvízi halpiacz helyzetéhez. I. l. XVI. évf. 21. sz. p. 215—216.

1233. *Zolnay Ödön dr.*: Büntető felelősség ipari szennyvízi kihágásoknál. Vízügyi és Hajózási Közlöny. 6. sz. p. 83—85.

1234. *Zolnai Béla*: A halászati törvény revíziójához. „Halászat.” V. évf. 1903/4. 20. sz. p. 116.

1235. *Zólyomy*: A horgászás Zólyomban. I. l. VIII. évf. 1906/7. 1. sz. p. 5—6.

1236. *Zólyomi halász*: A Garam folyó mellékvizei és a modern halászat. I. l. VIII. 1906/7. 3. sz. p. 20.

1237. — Garami halászat és a sporthalászatok. I. l. VIII. évf. 1906/7. 14. sz. p. 111.

1238. *Zsarnovitzky Árpád*: A sporthorgászat. I. l. XII. évf. 1911/12. 1. sz. p. 5—7.

1239. — A Vág folyó veszedelme. I. l. XIII. évf. 1912. 5. sz. p. 135—136.

1240. — Horgászati apróságok. I. l. XV. évf. 1914. 3. sz. p. 29—30.; 12. sz. p. 137—138.; 16. sz. p. 164—165.; 22. sz. p. 241—242. (Vége az I. résznek.)

* * *

Szíves felhívás és kérelem!

Tisztelettel felkérem mindazokat az írókat, a kiknek bármely hazai nyelven írott, önállóan vagy bármely folyóiratban megjelent, halakat tárgyaló vagy halászati tárgyú dolgozata, illetőleg értekezése, akár teljes, írói vagy álneve, akár kezdőbetűkkel jelezve, vagy névtelemül, az 1915. évig bezárólag megjelent, de a „Magyar halászat szakirodalma” címen, e folyóiratban közölt irodalmi összeállításomból jóhiszemű tévedésből kimaradt, kegyeskedjenek nekem értekezésük teljes címét, megjelenési helyét és idejét mielőbb pontosan megírni, hogy dolgozatom „Függelékében” e hiányokat pótolhassam. Kiváló tisztelettel *Vutskits György dr.* keszthelyi főgimn. tanár.

IRODALOM. KÖNYVISMERTETÉS.

Halmi Gyula: A mesterséges biológiai szennyvíztisztítás fejlődése hazánkban. (Különlenyomat a „Vízügyi Közlemények“ 1916. évi 4. füzetéből.)

A halaszvízekbe jutó idegen anyagok mindenkor igen közvetlen hatással voltak a vízben élő szervezetekre. E hatások közül legismertebbek, majdnem azt mondhatnók, a „legnépszerűbbek“ az ártóak, a károsak. E tekintetben elsősorban a rothadni képes szerves anyagok jönnek figyelembe. Ezek a vízben részben ásványosodnak, részben oxidálódnak. Legfőbb ártalmuk a halászatra nézve éppen az, hogy a halak lélegzésére szükséges oxigént a vízbe keveredett levegőből elvonják. Szerző dolgozata e fajta anyagokat tartalmazó szennyves vizekre vonatkozik s így bennünket is közelebről érdekelhet.

E vizeket élő vizekbe vezetni veszedelmes. Ha külön tároljuk azokat, akkor önmagukban is megtisztulnak a fentemlített folyamat szerint. De ez a természetes folyamat, ez a kirothasztás lassú, kellemetlen melléktünetekkel járó s nem gazdaságos dolog. Ez utóbbi úgy értendő, hogy az ilyen vizek anyagai igen becses trágyaszerek is, a melyek a kirothasztásnál csaknem teljesen veszendőbe mennek.

Természetes úton a rothadni képes szennyves vizek tisztulását meggyorsíthatjuk s hasznos anyagait is értékesíthetjük, ha *öntözésre* és *halastavak* trágyázására használjuk azokat fel.

Mindehez azonban bizonyos meghatározott feltételek és aránylag *nagy terület* kell. Mesterséges úton oda törekednek tehát, hogy e vizek kirothadása, az oxidáció és ásványosodás, lehető *kis térben és rövid idő*, néhány óra alatt menjen végbe. *A mesterséges biológiai szennyvíztisztító berendezéseknek azonban* csakis ez az előnyük; gazdaságosság dolgában ugyanis nem jelentenek haladást, mert a szennyvízben foglalt értékes trágyázóanyagok részben gázalakban elillannak, részben a tisztított szennyvízben elfolynak. E berendezések lényege az, hogy az ülepített s bomlani kezdő szennyvizet olyan szűrőtestekre viszzük, a melyeken a rothadó szerves anyagok oxidálását és ásványosodását végző mikroorganizmusokat mesterséges úton, *dúsan tenyésztjük*. A tisztító munkát ezek a baktériumágak végzik aztán kellő gyorsasággal.

A szűrőtest anyaga koksz-, tégl- vagy salaktörmelék; mindig érdes felszínű; folyton bőségesen kell szellőződnie.

Ma általában kétféle rendszer szokásos: a *csöpögtető- és tömlőrendszer*. Az első működése folytonos. Az utóbbié szakaszos, nagyjából azonban azonosak.

A teljesen kiépített elrendezésnél van homokfogó-, ülepítőmedence, szűrőtestek, végül fertőtlenítőmedence.

A teljesen kiépített rendszerrel szemben sokféle más típus is alakult ki (Emscher-kút, Kremer-elrendezés, Imhoff-Travis-rendszer stb.), de ezek nem megbízhatók.

Magyarországon alig két évtizede, hogy ez a tisztító-módszer terjedni kezdett, inkább csak kisebb telepeknél.

Városaink, a mint szerző hangsúlyozza, szennyvíz tisztítás tekintetében igen lehangoló képet tüntetnek fel.

A háború aztán rendkívül megnövelte a mesterséges biológiai szennyvíztisztítóberendezések számát. A népes megfigyelőállomások, barakk- és fogolytáborok, kórházak stb. számára mind ilyen berendezések épültek.

A mennyire örvendetesnek találja szerző ezt a fejlődést, annyira aggasztónak mondja a módot, a hogyan az elrendezések létesültek. A legtöbbje szabályszerű engedély, megfelelő szakértői bírálat nélkül létesült. Működésük tehát sok kívánnivalót hagy hátra.

Általános tapasztalásképp említi, hogy a szennyvizet nem rothasztják teljesen ki.

Kifogástalanul működő elrendezést csak kettőt említ: a tőketerebesi cukorgyár és a gyulai szanatórium biológiai tisztító elrendezését.

Mindezek folytán a kérdés országos rendezését ajánlja, a jelenlegi elrendezések rendszeres felülvizsgálatával.

Miután a szóbanforgó szennyvizek tökéletlen ki-rothasztása a halászat szempontjából különösen kifogás alá esik, a halászat érdekkörei bizonyára örömmel üdvözlik szerző kezdeményezését.

Schikora Friedrich: Die Wiederbevölkerung der deutschen Gewässer mit Krebsen. Bautzen, 1916. Emil Hübners Verlag.

Szerző hosszabb ideje foglalkozik a rákvésztől kipurított vizek újra való népesítésének kérdésével. Összegyűjtött anyagának rendezésére ösztönözte leg-utóbb a milánói „Società Lombarda per la Pesca e l'Aquicoltura“ által 1914-ben kiírt pályázat, melynek célja volt, hogy „gyakorlati vezető“, „kézi könyvet“ kapjon a tavaknak és folyóknak rákkal való újra népesítésére.

A népesítési kísérleteknek eddig ugyanis nem sok eredménye mutatkozott.

Schikora most látta elérkezettnek az időt, hogy ez-irányú tanulmányait, tapasztalatait közreadja.

A 195 oldalra terjedő kis munka bevezető részében mindenekelőtt megállapítja, hogy a népesítések sikertelenségének még ma is sok részben a *rákvész* az oka, a melyet még mindig be lehet külföldről hurczolni. A tárgyalandó anyagot egyébként a következő fejezetekre osztja:

1. A népesítendő vizek megítélése.
2. A népesítésre való anyag megválasztása.
3. A népesítésre való anyag beszerzési helyei.
4. Az anyag egészségi állapotának vizsgálata.
5. A népesítésre való anyag fogásánál, tartásánál és szállításánál követendő elővigyázati szabályok.
6. A kihelyezendő rákok száma, neme, nagysága s egyéb tulajdonsága és a kihelyezés ideje.
7. A kihelyezés módja.
8. A kihelyezett anyag őrzése és védelme.
9. A népesítés szabályszerű lefolyása.
10. Az eredmény megállapításának módjai.

E fejezetekben a legteljesebb gyakorlati érzékkel és a legszigorúbban gyakorlati alapon szól hozzánk a szerző. Igen sok régebbi téves megállapítást helyesbít s nem egy előítéletet oszlat el.

Könyve valóban hézagpótló nagy nyeresége a halászati irodalomnak.

TÁRSULATOK. EGYESÜLETEK.

Országos Halászati Egyesület.

Meghívó.

Az Országos Halászati Egyesület 1916. évi december hó 14-én (csütörtökön) d. u. 4 órakor az Országos Erdészeti Egyesület székházában (V., Alkotmány-utca 6. sz., II. e. lift) tartandó

választmányi ülésére

az alapszabályok 10. §-a alapján t. Címet tisztelettel meghívom.

Budapest, 1916. évi december hó 1-én.

Báró Tallián Béla s. k.
elnök.

Adományok az Országos Halászati Egyesület halrajzi munkálatainak czéljára:

Eddig kimutatott összeg	4040 K
10. Hirsch Adolf és dr. Hirsch Alfréd együttesen	1000 „
Összesen	5040 K

Budapest, 1916. december hó 1.

Répassy Miklós
titkár.

A Dunajecz-Bialkai Halászati Társulat folyó évi november hó 14-én tartotta rendes évi közgyűlését Szepesófalván dr. Winkler Kálmán elnökletével. Az igazgató mindenekelőtt kegyeletes szavakkal parentálta el a társulat elhunyt volt elnökét: br. Jungenfeld Károly nagybirtokost. Bejelentette aztán, hogy a háborús viszonyok miatt 1914. és 1915. években a közgyűlés összehívható nem volt s talán éppen a háborús viszonyokra való tekintettel a jogtulajdonosok a halászat iránt különösebb érdeklődéssel sem viseltettek. A lefolyt évi számadások szerint 733·10 K bevétellel szemben 19·10 K kiadás merült fel s így a pénzmaradvány 714 korona. A társulat kötelékébe tartozó vízterület 1917. év végéig bérbe van adva s így annak üzemterve szerinti bérbeadása iránt csak az 1917. évi tavaszi közgyűlés fog intézkedni. A jövő évi költségeket 280 K-val irányozták elő s ehhez képest a tagok évi járulékát kat.-holdanként 7 K-ban állapították meg. A tisztújítás során elnökké Kégl Árpádot, alelnök-igazgatóvá pedig dr. Winkler Kálmánt választották meg.

A Mosoni Kisduvai Felső Halászati Társulat f. évi november 16-án tartotta rendes évi közgyűlését Frech Károly elnökletével Magyaróváron. Az évi jelentés szerint az állami támogatásként kapott 1 millió fogassüllőikrát a társulat kihelyeztette s az jó eredménnyel kijött. Sajnálattal tapasztalták, hogy az orvhalászat a háborús állapotok mellett nem csökkent, a mi bizonyára a halárok emelkedésében leli magyarázatát.

A lefolyt évi számadások szerint 410·29 K bevétellel szemben 30 K kiadás merült fel. A jövő évi költségeket 65·75 K-val irányozták elő s ehhez képest a tagok évi járulékát kat. holdanként 5 fillérben állapították meg. Bejelentette azután az elnök, hogy a Magyaróvári Haltenyésztő Társulat, mely eddig a halászati társulat vízterületét bérelte, a bérletet felmondta, ezzel kapcsolatban a társulat elhatározta, hogy 1917. január 1-től a társulati vízterületet 5 bérleti szakaszra osztva fogja értékesíteni.

A „Budapesti Horgászok Egyesülete” f. évi november hó 9-én választmányi ülést tartott Bucsanszky Bertalan elnökletével. A választmányi ülés folyóügyeket intézett el. Gondoskodott a Háros szigeti víz bérletéről, tagokat vett fel, felvetették a „Horgászati múzeum” eszméjét, előadások tartását stb.

Az egyesület ezzel új működési korszakot kezdett. Már a nyár derekán is érezhető volt az elnök életrekelő munkája. Olyan sürgést-forgást varázsolt az egyesület vizeire, hogy a sporthorgászok csak a késő novemberi hidegben hagyták abba a nemes sportot. Különösen látogatott volt az őszi idényben a Háros-szigeti víz és a nagytétényi rakodópart melletti Duna. Sok szép süllő és több száz csuka akadt e vizeken horogra. Két-három kilós csuka naponkénti zsákmány volt. Három említésre méltó zsákmány: Halász P. János 9½ kilós, Parisek Ignác 7½ kilós és Baunholczér János 5½ kilós csukája; a legnagyobb süllő 3½ kiló súlyú volt.

A tagoknak sok élvezetet nyújtott a hosszú, kellemes őszi nap-nap után kirándultak Nagytéténybe s szép zsákmánnyal tértek vissza. Sokan izgalmas perczeket éltek át kirándulásaik alkalmával, mert nem egynek tépte darabokra gyenge szerszámát egy-egy hatalmas csuka s a kezdők közül többen bosszankodtak, hogy zsákmányuk visszaesett. No de ez csak ritkán történhetett meg, mert ha a kezdő horgásznak a dugója elmerült, rögtön ott termettek az öregek, hogy a fiatal horgász hal nélkül ne menjen haza.

Bámulatos sportunk vonzóereje. Több tagunk csak az idén kezdte a horgászatot s olyan szenvedélylyel járt ki a vízre, hogy még az esős, zimankós idő se rettentette vissza. A kellő eredmény sem hiányzott, mert régi tagjaink minden alkalommal gyámolításban, oktatásban részesítették a fiatalokat. Tagjaink száma 65-tel szaporodott. Ezek között van: egyetemi orvos-tanár, postatanácsos, tanító, tanár, ügyvéd, nagykereskedő, droguista, hivatalnok, több városi bizottsági tag stb. A jelentkezők nap-nap után jönnek.

A téli időt sem töltjük tétlenül. Hetenként egyszer, csütörtökön d. u. összejövetelt tartunk a budai „Corsó” kávéházban, a hol élénk eszmecsere folyik a lefolyt horgászeseményekről. Azonkívül több tagtársunk tart előadást a horgászatról, a horgászati felszerelésekről s a különféle halak horgászati módjáról. Az első előadást dr. Csörgey Titusz tagtársunk, az ornithológiai központ adjunktusa fogja tartani.

A folyton szaporodó tagok és azok sportszervevénye nagyban növeli a vezetőség gondjait, mert mielőbb kell alkalmas és közeli vízről gondoskodni. Ezúton is felkérjük a horgászat iránt rokonszenvezőket, szíveskedjenek egyesületünk elnökét alkalmas vízbérletéről értesíteni. (Az elnök címe: Dr. Bucsanszky Bertalan tanácsjegyző, Budapest, Központi Városháza II. em. 225.)

De nemcsak az alkalmas vizek felkutatása, hanem azok kibérlése is gonddal jár, mert a fiatal egyesület bizony még nem tőkeerős. Budapest székesfőváros fenkölt gondolkodású tanácsnoka: Dr. Wildner Ödön 500 koronát utalványoztatott az egyesület támogatására. Ezen évi támogatás bizonyára meg fogja hozni üdvös gyümölcsét, mert az egyesület vezetőségének egyik főtörekvése, hogy idővel ifjúságunkat is bevonja a nemes, szép sport gyakorlásába. Hogy a halmegóvás és haltenyésztés szempontjából milyen sokat jelent egy ilyen generáció felnevelkedése, fejtegetnem igazán felesleges.

Ezúton kérem a haltenyésztő részvénytársaságok elnökeit és a horgászsport igaz barátait, nyujtsanak anyagi és erkölcsi támaszt a fiatal egyesületnek, mely minden áldozatot megérdemel. Az áldott, bővízü és gazdag halállományú hazánk ezen elhanyagolt sportját akarjuk fellendíteni, ifjaink ezreit akarjuk meghódítani, a horgászatot s a halvédelem buzgó harczosaivá avatni. Míg külföldön milliókat áldoznak e célra s az emberek százazrei gyakorolják, élvezik a gyönyörű sport előnyeit, nálunk alig pár száz ember úzi a horgászatot, egyesületünk pedig alig rendelkezik pár száz koronával. Most, hogy a pár lelkes tag új életre keltette az egyesületet, bizton remélem, a lelkesedés nem fog ellankadni s igaz barátaink, kik eddig még nem tagjai egyesületünknek, közénk állanak, a haltenyésztők és a horgászat igaz barátai pedig nem fogják sajnálni filléreiket s örömmel támogatják a szép reményekre jogosító egyesületet.

Vadász Vilmos
iskolai igazgató, az egyesület titkára.

VEGYESEK.

Apró hírek jelennek meg itt-ott a napilapokban is a halászatról. Sajnos, a mi a hírek alapjául szolgáló tájékozottságot illeti, nem sok köszönet van bennük. Így legutóbb, egyik igen elterjedt újság közgazdasági rovatában azt a „hírt kapta” Szegedről, hogy ott egy „kis” tóból 50,000 korona ára halat adtak el méltányos áron. Az 50,000 K is igaz, a méltányos ár is; de a „kis” tó — a kereken 3000, azaz *háromezer* kat. holdnyi kiterjedésű „Fehértó”! Panaszodik aztán a közlemény írója, hogy a „halászati társaságok a Balaton, a Tisza, a Duna és a többi tó és folyó zsákmányából korlátozatlanul keresnek hallatlan összegeket”. Mi csak azt tudjuk, hogy esetleg *kereshetnének*, ha a halászhoz *munkaerejük* és szerszámuk: *hálójuk* volna. Sajnos, nincs s ilykép bizony igen sok helyütt rendes munka helyett inkább csak keserves kínlódás az üzemük. Például többek között a Balatonon is! Folyóink mentén sok helyütt egyáltalán nem halásznak és bizonyára az ott érdekelt halászati jogtulajdonosok örülnének legjobban, ha cikkíró javaslatára *államosítanák* a halászatot!

A halszállítással sincs megelégedve cikkíró. Hogy az nincs még szabályozva. Bizony azt mi is érezzük. De az orvoslást nem abban látjuk, hogy a halszállítást *igazolványhoz* kössék, hanem hogy egyáltalán lehetővé tegyék, *biztosítsák* az árú különleges voltának megfelelő kötelező rendelkezések életbeléptetésével. Ha ez meglenne, akkor aztán akár az igazolványok is jöhetnének.

Igen, „a magunk haltermelésének gazdaságos intézése” körül még nagyon sok kívánnivaló lehet, de a teendőik helyes megállapítása egy kissé komolyabb tájékozottságot igényel.

A tengeri pérhal (Mugil) vándorlása. Dél-Franciaországban, Cette városa közelében, nem messze a tengertől, terül el a Thau-tó, melyben a tengeri pérhal-félék élnek. E halak a tóból a tengerbe s onnét viszont visszavándorolnak. E vándorlást figyelte meg *Roule L.* (Compte-Résumé des Séances de la Société de Biologie, 1916. No. 11.) francia biológus. A kivándorlás a nyár második felében történik s az ívással kapcsolatos; a felsős vízből a tengervízbe kifelé igyekvő egyedek legnagyobb részét szaporodásraképes állatok. Ivarérettségük a tengerben fejeződik be s ott is ívnak meg. A visszavándorlás télre s a tavasz első felére esik. A tengerből visszatérő egyedek két csoportba tartoznak: egy részük az előző ívás eredményeképp kikelt ivadék, a másik rész a leivott halakból áll. A tengeri pérhalak vándorlása tehát tisztán mutatja a következő jelleget: rendszerint felsős, vagy csaknem egészen édes vízben élnek, kimennek a tengerbe, ívás után visszatérnek rendes tartózkodási helyükre. A halak kivándorlásuk idején kevésbé sós vízből sósabb s egyúttal melegebb vízbe igyekeznek; de visszavándorlásuk alkalmával megellenkező az eset. Ebből az következik, hogy a vándorlás körül a víz sótartalma vagy hőmérsékleti különbségek nem játszhatnak különösebb szerepet.

Nem így áll a dolog a vízben oldott oxigén tekintetében. A kivándorlás idején a tenger vize mindig gazdagabb oxigénben, mint a tó vize; viszont a visszavándorlás idején a tó felsős vize tartalmaz több oxigént a tenger vizénél. A vándorlás tehát mindkét esetben oxigénben gazdagabb víz felé történik.

A vándorlás megindulása egyébként kapcsolatos a tenger s a tó között fellépő vízáramlásokkal. A kivándorlás idején a tenger vize a tó felé áramlik, a halak

az áram ellenében úsznak ki. A visszavándorlás idején ellenkezőleg a tó vize folyik a tenger felé s a halak ismét a vízfolyás ellenében mennek be a tóba. Úgy látszik, hogy a halak a vándorláshoz csak akkor fognak, mikor megérik az addigi környezetüktől különböző vizet s mintha a vándorlásuknak csak az volna a célja, hogy ebbe a más vízbe jussanak s ezért igyekeznek felfelé, mintegy keresve annak eredetét.

Ezek a megfigyelések igen érdekes következtetéseket engednek a halak vándorlásainak élettanára vonatkozólag:

1. A Thau tavában élő tengeri pérhalak vándorlása egyszerű típusa a szaporítás okából való vándorlásnak, mert csak néhány kilométernyi utat kell megtenniük. De a típus teljes s nagyon fontos, hogy egyszerűsége mellett mindazok a mellékkörülmények, a melyeknek különben hajlandó az ember nagyobb fontosságot tulajdonítani, elesnek.

2. Ennek a szaporítás okából való vándorlásnak indító oka külső s a víz áramlásához kötött. A különböző áramlások izgatják a helyváltozásra megérett egyedeket az elindulásra.

2. A lélekzési folyamatnak elsőrangú szerepe van a vándorlásnál, mert e halak mindig oxigénben gazdagabb víz felé igyekeznek.

Ezt egyébként már a sokkal hosszabb utakat megtevő vándorhalaknál is megfigyelte *Roule*, így a *lazacznál*.

A halak vándorlásának ilyen módszeres élettani alapon való vizsgálata mindenesetre igen érdekes eredményekre vezethet úgy tudományos, mint halgazdasági szempontból is.

Fűthető halastavak. Miért ne lehetne erről is szó, ha már fűthető zöldségágyak vannak! Egész komolyan veti fel az eszmét, persze német ember (Heyking: „Fischmarkt” Fischerei-Zeitung, 1916. Nr. 39.). Felemlíti, hogy a ponty tulajdonképp melegvízi hal. A zordabb, hidegebb éghajlatot nem igen viseli el. Legalább is nagyon aklimatizálódnia kell. Észak-Németországban pl. a csupasz pontynak már a második nemzedékén egyes pénzek láthatók, a melyek később még inkább szaporodnak. Az Északi-tenger vidékén pedig már a pénzes ponty sem tenyészik. Ilyen vidéken volna helyén *Heyking* szerint a fűthető pontyos tó. Amint írja, már kísérletezett is. Egyik czukorgyárnál abba a tóba, a melybe a gyárból meleg víz folyt — valószínűleg a kondenzvízekről van szó — pontyivadékokot tett; az ivadék öszre $\frac{3}{4}$ fontnyira, vagyis 0.3—0.4 kg. nagyságúra nőtt. A tóban igen sok volt az állati haltáplálék.

Mégis csak azt hisszük, hogy legfeljebb ilyen véletlen körülmények között lehetett melegített vízü pontyos tavakról beszélni. És, ha hideg éghajlat alatt, pl. fáradt gőz, tiszta meleg víz stb. ingyen áll rendelkezésre, azt mindenesetre czélszerű pontyos tavainkba vezetni. Külön fűteni halastavakat azonban aligha fizetné ki magát. Inkább menjük akkor azokkal kissé délebbre.

Halolaj édesvízi halakból. Az Allg. Fischerei-Zeitung f. évi 19. számában egy új „felfedezésről” ad hírt, a mely szerint pérhalak belső részeinek zsírpárnáiból egyszerű kiolvasztással tiszta világos-sárga olajat nyertek és pedig 40 súlyrész pérhal hulladékából 1 súlyrészt. Az olaj zsírtartalma 99.3%. Az egyik német olajgyár vizsgálatai szerint kitűnő minőségű. Kissé halszagú. Mai értéke kilogrammonként 1—6 márkára tehető; békében 0.45—0.55 márkára.

E hírt megelőzőleg azonban *Koeppl* (Passing) már a Deutsche Fischerei Correspondenz ezidei augusztusi számában felhívja az érdekeltek figyelmét, hogy az édesvízi halak: csukák, pontyok, ön, czompó stb. beleire

tápadó zsírcsomók kiolvasztva igen szép, fényes, világos-sárga olajat adnak. A mai viszonyok között igen érdemesnek gondolja ezeknek a belső részeknek ilyen módon való hasznosítását s különösen kiemeli, hogy ez az olaj nehezen avasodik, tehát orvosi célokra is igen alkalmas lehetne. Az Oest. Fischerei-Zeitung november 15-i számában aztán még hozzáfűzi *Koepfel* azt is, hogy korántsem valami új „felfedezésről” van szó, mert az édesvízi halak zsírjának olajnyerésére való felhasználása (bőrkenőcsökre, orvosságnak stb.) már ősidő óta szokásos. Csak éppen feledésbe ment, mióta a háztiszta divatjunkt multák.

Budapesti halpiacz. Jégmentes vizeken a halászat még mindig zavartalanul folyik, a piacok hallal való ellátása tehát országsherte a keresletnek megfelelő, sőt árúfelesleg miatt a tenyésztett anyag átvétele lassan halad.

Halkereskedőink joggal panaszkodnak, hogy a hús-fogyasztó napokon, a vendéglősöknek előírt kétféle húsféleiség kiszolgáltatásánál, a hal mint ilyen, húsának számít és ennek fogyasztása az étkező vendégeknek másféle hús élvezetét, ugyanazon étkezés alatt, lehetlenné teszi.

Ellenben a hústalan napokon egyedül a halhús nem számít húsának. Ennek következménye, hogy a hús-fogyasztó napokon vendéglőink étlapján a hal teljesen hiányzik, míg a hústalan napokon a hal az egyedüli húspótló eledel. Ezért a hal a hét öt napján nem fogy, míg a két hústalan nap megnövekedett fogyasztását, a mai személyzeti viszonyok mellett, alig képesek símán lebonyolítani.

A mint látjuk, hal van elég; húspótló szerepe pedig a mai viszonyok között közérdek, fogyasztása ennél-fogva általában engedélyezendő volna. Ezt a mai hal-árak is okadatolnák; azok, eltekintve az úgynevezett luxushalaktól, elég jutányosak.

A ponty például ma a marhahúsának fele árán szereshető be, míg béke idejében mindig drágább volt. Ezt a helyzetet a katonaságnál már régen felismerték; ma a katonaság a halnak főfogyasztója.

Tógazdáink a lehalásztást már befejezték; az eredmény, főképp abrakhiány miatt, legalább 30%-kal maradt vissza a normális évek hozama mögött.

A halüzlet élénkülése sok évi tapasztalat után ítélve, újév utánra várható, midőn a baromfiak apadásával a halfogyasztás szokott fellendülni.

A budapesti piacz halárai nagyban:

Keczege, nagyság szerint	8.—10.—K
Süllő, nagy	10.—11.—"
" , közép	8.—10.—"

Süllő, apró	6.—7.—K
Ponty élő, nagy	5.60—5.80 "
" " , közép	5.20—5.40 "
" " , apró	4.80—5.—"
" jegelt	3.—5.—"
Harcsa, közép élő	7.—8.—"
" , jegelt	6.—7.—"
Csuka, élő	5.—6.—"
" , jegelt	3.20—5.—"
Czompó	4.80—5.50 "
Kárász	3.—4.—"

Hivatalos árjegyzés.

Budapest székesfőváros vásárcsarnokaiban és nyílt piacain 1916. október 22. és november 22. között.

Áringadozások kilogrammonként fillérben.

	Nagyban	Kicsinyben	
		a vásár-csarnokban	a nyílt piacokon
a) Édesvízi élő hal.			
Ponty, nagy	500—600	680—700	} 400—700
" kicsiny	—	600—650	
Harcsa, nagy	900—1000	700—1000	} 800—800
" kicsiny	700—800	600—800	
Csuka, nagy	600—600	680—700	} 400—600
" kicsiny	500—500	500—650	
Kárász	300—350	300—400	260—400
Czompó	400—550	400—640	400—500
Márna	—	—	—
Pisztráng	—	2000—2000	—
Apró kevert hal	240—340	—	240—240
b) Édesvízi jegelt (nem élő).			
Ponty, nagy	400—500	500—560	} 240—500
" kicsiny	280—360	320—460	
Harcsa, nagy	600—1000	800—1300	} 400—900
" kicsiny	450—800	540—800	
Csuka, nagy	360—500	440—560	} 200—600
" kicsiny	240—380	300—400	
Fogassüllő, dunai	500—1200	—	} 500—900
" balatoni, nagy	—	900—1300	
" " kicsiny	—	800—1100	—
Garda, balatoni	—	—	—
Kárász	120—300	220—360	120—320
Czompó	300—400	360—400	260—400
Márna	—	600—600	500—600
Keczege	—	220—400	230—280
Pisztráng	—	800—800	—
Keczege, nagy	—	1200—1400	} 1200—1200
" kicsiny	—	800—1200	
Apró, kevert hal	—	160—240	80—240
c) Rák.			
Folyami rák, nagy 1 db.	—	140—140	—
" " kicsiny "	—	40—40	—

Tógazdaságok figyelmébe!

Veszek több ezer métermázsa élő pontyot, czompót, kárászt stb.

ZIMMER FERENCZ halászmester, es. és kir. udvari szállító **BUDAPEST**, Központi vásárcsarnok. Telefon: 61—24.

A SÁRDI TÓGAZDASÁG

Levélcím: Tógazdaság Sárd. Sürgőny cím: Tógazdaság Kiskorpád. Vasutállomás: Kiskorpád.

Őszi és tavaszi szállításra elad 1—2—3-nyaras javított wittingauil pontyot és anyapontyot, bajorországi aischgründli 1—3-nyaras és anyapontyot, japánpontyot (higoji), aranyorfát, naphalat, amerikai törpeharcstát, 1—4-nyaras tavi czompót, fogassüllőt, megtermékenyített fogassüllőikrát és minden egyéb tenyészhalat.

A tógazdaság kizárólag csak tenyészhalat termel.

Árjegyzékkel szolgál a Tógazdasági Intézőség Sárd és dr. Hirsch Alfréd Budapest, Klotild-palota.